

MĀCĪŠANA UN MĀCĪŠANĀS MIGRĀCIJAS KONTEKSTĀ

Postmodernisma laikmets

- Atvērtība kā koncepcija
- Cilvēks “pāri reliģijai, zinātnei, ekonomikai”
- Piedalīšanās kā dzīvesveids
- Konstruktīvisms kā dzīves modelis

Postmodernisma/postindustriālais laikmets

Ekonomiskās darbības mērķis – apmierināt cilvēka individuālās vajadzības

Eiropā soli pa solim uzplaukst tieši indivīds, atsevišķa cilvēka Ego, vēlme pēc neatkarības no apkārtējiem, spēja pretoties sabiedrībai.

Kūle, 2006

Postmodernisma sabiedrības iezīmes

- Izmaiņas sabiedrības sociālajā struktūrā
- Multikulturālisms, plurālisms, globalizācija
- Informācijas plūsma
- Attieksmes pret zināšanām
- Attieksme pret elitāro un masu kultūru

Postmodernisma/postindustriālā sabiedrība

Nepieciešamība nepārtraukti atjaunot zināšanas.
Jebkuras profesionālās darbības informatizācija.
Iespējas saglabāt jebkura veida informāciju,
izmantojot arvien jaunas informācijas tehnoloģijas.

Tāpēc “šobrīd ir pieprasīta nevis izglītība uz visu
mūžu, bet izglītība visa mūža garumā”.

Tarojeva, 2009

Postmodernisma/ postindustriālā izglītības paradigma

- Parādās jaunas, netradicionālas mācību vides
- Mainās mācību procesa subjektu lomas un savstarpējās attiecības
- Ienāk jauni tehnoloģiski rīki
- Ir nepieciešamas prasmes, kompetence strādāt ar jauniem tehnoloģiskiem rīkiem
- Ir nozīme patstāvīgam un neatkarīgam mācīšanās procesam
- Mācīšanās rezultāts arvien vairāk tiek saistīts ar procesuālajiem rezultātiem, t.sk. arī ar mācīšanās prasmēm

MŪSDIENĪGA IZGLĪTĪBA

Kas viņi ir?

Kas mēs esam?

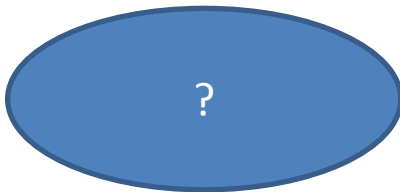
Kāda ir apkārtējā
pasaule ap mums?

Kā veiksmīgāk mācīt?

Kā veiksmīgāk mācīties?

Kas mēs viens otram
esam?

MŪSDIENĪGA MĀCĪBU VIDE

- Kas ir tie, kurus mēs mācām? **Mīti un patiesība.**
- Kas ir kompetenču pieeja? Kādas kompetences vajadzīgas mums un kādas jaunajai paaudzei?
Vai mēs to varam zināt?
- Kā mācīt un kā mācīties? **Un kādu rezultātu mēs gribam?**
- Ko darīt vai ko nedarīt ar IT? **Vai ir vērts cīnīties?**

KAS IR TIE, KURUS MĒS MĀCĀM (AUDZINĀM)?

- Nosauciet vienu labu īpašību, kas piemīt jaunajai paaudzei (dzimuši 21. gadsimtā)!
- Nosauciet vienu atšķirīgu īpašību, kas piemīt jaunajai paaudzei!
- Nosauciet kaut ko kopīgu, kas vieno paaudzes Latvijā!

ĀRĒJIE APSTĀKĻI

- Reālā dzīve un komunikācija tiek aizstāta ar virtuālo realitāti.
- Reālās spēles un rotaļas tiek aizstātas ar virtuālajām spēlēm.
- Nepietiekama komunikācija starp bērniem un vecākiem.
- Vecāku (vecākās paaudzes) vērtības netiek pienācīgi novērtētas.
- Nav nepieciešamība fiziski strādāt.

AK, ŠIE JAUNIE!

Izlasiet dažādus izteikumus par jauno paaudzi un izsakiēt savus komentārus!

KO SAKA PEDAGOĢIJAS PĒTNIEKI?

- Intelektuālās spējas

Uztvere – balstās uz vizuāliem priekšstatiem, ātri *pārslēdz* uzmanību.

Atmiņa – tēlainā atmiņa, operatīvā atmiņa.

Uzmanība – vājas koncentrēšanās spējas.

Apjēgšana – mazinājusies spēja sistematizēt, strukturēt informāciju, *būvēt* loģiskos sakarus.

KO SAKA PEDAGOĢIJAS PĒTNIEKI?

- Griba – pretrunīgi novērojumi

Patstāvība, neatlaidība, spēja pieņemt lēmumus, spēja mainīties.

Nespēja pieņemt lēmumus, identitātes krīze, ilgi sevis meklējumi.

- Emocionālā pasaule

Emocionālais aukstums, visatļautība.

KO DARĪT AR MAREKU UN KATI?

6. klases skolēns (Mareks) mācās parastā mazpilsētas pamatskolā. Zēns ir kluss, noslēgts, kautrīgs. Klasē – 15 skolēnu (3 meitenes, pārējie – zēni). 2 skolēni mācās labi, 8 apmierinoši, 5 skolēniem vairākos priekšmetos ir 3 – 4 balles. Mareks ir viens no viņiem. Latviešu valodā Marekam pirmajā semestrī bija 3 balles.

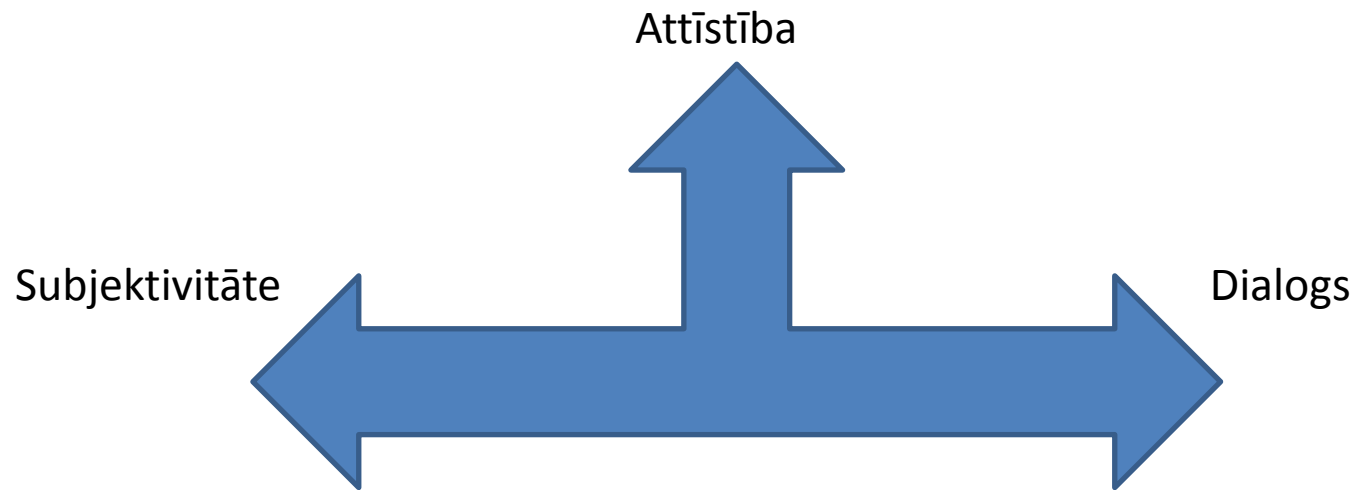
- 11. klases skolniece lauku vidusskolā. Klasē ir 11 skolēnu. 6 meitenes un 5 zēni. Klase ir spēcīga. Lielākā daļa skolēnu ir motivēti. Daudziem patīk literatūra. Arī Katei, kurai latviešu valodā ir 9 balles, bet literatūrā 10 balles. Klase ir skolas lepnums, jo daudzi skolēni pārstāv skolu dažādās olimpiādēs un konkursos.

KO DARĪT AR LEILU UN DEIVIDU?

- Leila (10 gadi) ir no Gruzijas. Viņas māte ir latviete, šķīrusies, tāpēc atgriezusies dzimtenē. Leila mazliet runā latviski, bet visu saprot.
- Deivids (12 gadi) ir no Austrālijas. Vecāki ar bērniem nolēmuši atgriezties Tēvzemē. Zēns neprot latviski, nav mācījies ģeogrāfiju un vēsturi.

KO DARĪT AR OMARU?

SKOLA JAUNAJAI PAAUDZEI

SKOLA JAUNAJAI PAAUDZEI

- Domāšanas skola

Kas ir galvenais – noteiktu zināšanu summa vai prasme domāt, kas rada jaunas zināšanas?

Kas ir jāzina? Kas *jānes līdzī*, kas *jāatstāj*?

Domāšana – individualizētu zināšanu ieguves instruments

Zināšanas, kuras nav pakļautas individuālai pārstrādei, ir tikai informācija.

SKOLA JAUNAJAI PAAUDZEI

- Jautāšanas (jautājumu) skola
- Kreativitātes (radošuma) skola
- Skolēnu darbošanās skola
- Izglītošanās vajadzību skola
- Emociju skola
- Multikulturāla skola
- Mūžizglītības skola

BILINGVĀLĀ IZGLĪTĪBA

CLIL

Bi un CLIL būtība

Integrācija

Mazākumtautību izglītības satura
reforma

Bilingvālo mācību metodika

Kāpēc šajosursos par BI

- Pieredze, kā strādāt ar bērniem, kuriem mācību valoda nav viņu dzimtā valoda vai arī tā ir jāuzlabo.
- Skolēni mācās valodā, kurā ir grūtības.
- Skolēnam ir daudz jāiemācās īsā laika periodā.
- Jāsasniedz vairāki mērķi – valodas prasmes un prasmes mācību priekšmetā.

Kas ir bilingvālā izglītība?

- BI – izglītība divās valodās
- BI - neiztrūkstošs civilizācijas attīstības komponents.
- Kanāda, ASV, Zviedrija, Somija, Norvēģija, Dānija, Latvija, Igaunija
- BI mūsdienīgas realizācijas sākums – 20. gs. 60 gadi
- Aktuāla problēma ASV – daudzi imigranti slikti prot valodu.
- Bilingvālajai izglītībai – politiski un sabiedriski mērķi.
- BI mērķis – apgūts saturs un mērķvaloda, integrācija

Kas ir CLIL (*Content and Language Integrated Learning*)?

- Mācību satura apguve, apzināti izmantojot vai nu otro valodu, vai svešvalodu
- Ir divi mācību mērķi – satura apguve un valodas zināšanas
- Kultūras aspekts, sociālais aspekts, valodas aspekts, priekšmeta satura aspekts un mācīšanās aspekts

CLIL UZDEVUMI

- Attīstīt komunikatīvo un lingvistisko kompetenci
- Sekmēt motivāciju mācīties svešvalodas
- Spēt izmantot svešvalodu kā līdzekli ikdienas profesionālajā un personiskajā saziņā.
- Sekmēt patstāvīgas mācību darbības, mācīšanās autonomijas un tādējādi arī mācīšanās kompetences pilnveidi
- Apzināties valodas kā instrumenta nozīmi domāšanā

BI un CLIL ATŠĶIRĪBAS

- Būtisku atšķirību nav
- BI ir jumta jēdziens/ CLIL ir jumta jēdziens
- Mērķu atšķirība
- Latvijā

BI – mazākumtautību skolās; latviešu un krievu valoda

CLIL – visās skolās; latviešu, krievu, angļu, vācu u. tml.

INTEGRĀCIJA: maldi un patiesība

- Integrācija ir neiespējams process.
- Ja sabiedrība nebūs integrēta (saliedēta, vienota), mēs nekad nedzīvosim labi.
- Sabiedrības integrācijas politika (attiecībā uz mazākumtautībām) ir „izgāzusies”.
- Latvijā nav iespējams integrēt patvēruma meklētājus.
- Cilvēki nespēj pieņemt citu kultūru (arī reliģiju) un tradīcijas.
- Integrācijas procesā visnozīmīgākā ir valoda.
- Nevar integrēties bez valodas zināšanām.
- Bilingvālā izglītība (mācības divās valodās) spēj nodrošināt valodas apguvi.
- Mums jā mācās no pasaules bilingvālās mācīšanās pieredzes.
- Nodarbību (ne latviešu valodas) organizēšana latviski vai bilingvāli kavē bērna domāšanas un valodas attīstību.
- Var iztikt bez latviešu valodas apguves un bilingvālajām mācībām bērnudārzā: aizies uz skolu, un tur lai mācās.
- Pedagoģam labi jāzina latviešu valoda/angļu, ..., lai spētu mācīt latviski/angliski, ...
- Nevajag neko mācīt, bērns viegli apgūst latviešu valodu, esot latviskā vidē.
- Integrācija ir abpusējs process.
- Latviešu valodas apguve ir latviešu valodas skolotāja ziņā.
- Būtu labi, ja skolās kādu/kādus priekšmetus mācītu angļu valodā/vācu valodā ...

BILINGVĀLĀ IZGLĪTĪBA LATVIJĀ

- Izglītības satura reformas sastāvdaļa
- 1999./2000. m.g.; 2004. g.; 2018. g.
- Jauna pieeja latviešu valodas kā otrās valodas apgūvē – komunikatīvā pieeja
- Mācību priekšmetu apguve bilingvāli
- Pedagogu tālākizglītība un mācību līdzekļi
- 4 modeļi + 1

INTEGRĀCIJA

- Sabiedrības integrācija
- Mācību priekšmetu integrācija
- Latviešu valodas un mācību priekšmeta integrācija
- Mācīšanās prasmju integrācija

LATVIEŠU VALODA KĀ SAZIŅAS INSTRUMENTS

- Latviešu valodas lomas palielināšanās
- Virzība uz 4 prasmju – runas darbības veidu (klausīšanos, runāšanu, lasīšanu un rakstīšanu) attīstību un pilnveidi
- Valoda saziņai un darbībai
- Mācīties latviešu valodu un mācīties latviešu valodā

Latviešu valodas skolotājs \longleftrightarrow **mācību priekšmeta skolotājs**

MAZĀKUMTAUTĪBU IZGLĪTĪBAS SATURA REFORMAS GAITA

- LAT2 un BI
- Latviešu valodas apguve
- Atbalsts pedagogiem
- Skolotāju komandu veidošanās
- Neformāla valodas apguve
- No sasveicināšanās līdz mācību procesam latviešu valodā

IEGŪTĀ PIEREDZE: bilingvālās izglītības ieguvumi

- izziņas procesu elastīgums
- lingvistisko spēju attīstīšana
- spējas izstrādāt koncepcijas
- tolerance
- radošo spēju attīstīšana

IEGŪTĀ PIEREDZE: bilingvālo mācību metodika

Latviešu valoda

- Komunikatīvā pieeja
- Tematiskais princips
- Prasmes
- Reālas dzīves situācijas
- Funkcionalitāte
- Gramatika ir pakārtota saziņai
- Sadarbība klasē

Mācību priekšmets

- Klausās, runā, lasa un raksta
- Mācās sazinoties, sadarbojoties un līdzdarbojoties
- Valodas modeļi un gramatiskās konstrukcijas pakārtotas mācību priekšmeta saturam
- Teksts kā cietais rieksts
- Skolotājs zina, ko, kāpēc un kādā veidā strādāt ar valodu

Kas vēl palīdz?

- Kritiskā domāšana lasīšanas un rakstīšanas prasmju pilnveidē
- Filozofiskā domāšana un mācību priekšmetu integrācija
- Kopveseluma pieeja mācību procesā
- Lasīšanas prasmju pilnveide mācību procesā
- Mācīšanās prasmju pilnveide mācību procesā

MĀCĪBU IESTĀDES DARBĪBAS PROGRAMMAS

Stratēģiskie un taktiskie plāni

Mācību plāns

Mācību programmas

Citas programmas, plāni

PROGRAMMU IZVEIDES PRINCIPI

Savstarpēji pakārtoti viens otram

Savstarpēji saistīti viens ar otru

Viegli papildināmi, precizējami,
korigējami

Saprotami, viegli uztverami

Pamatoti ar vajadzībām, iespējām,
resursiem u. tml.

PROGRAMMU STRUKTŪRA

Mērķis un uzdevumi

Mērķu un uzdevumu sasniegšanas plāns (konkrēts saturs, pasākumi, laiks; metodes, metodiskie paņēmieni; atbildīgās personas)

Novērtēšanas mehānismi

MĀCĪBU PROGRAMMU VEIDI

Mācību plāns

Mācību priekšmetu programmas (arī plāni)

Konsultāciju plāni

Papildnodarbību plāni

Integrācijas programmas (iekļaušanās programmas)

MĀCĪBU PROGRAMMU PARAUGI

- Bilingvālās mācību programmas pirmsskolā

http://maciunmacies.valoda.lv/images/Maci/CLIL_MetodiskieMateriali/Pirmsskolas_macibu_progr_bilingv_apguvei_berniem.pdf

- Diasporas programmas (4) 5 – 6, 7 – 9, 10 – 12, 13 – 14 gadu veciem skolēniem

http://maciunmacies.valoda.lv/images/Maci/Diaspora_ProgrammuParaugi/Diasporas_programma_5-6%20gadi.pdf

MĀCĪBU PROGRAMMU PARAUGI

Adaptācijas programmas mācību līdzeklī
“Atvērsim vārtus”

http://maciunmacies.valoda.lv/images/Maci/Diaspora_MacibuMateriali/AtversimVartus_SkolotajuGramata.pdf

Integrētās mācību programmas 1. – 3.; 4. – 6;
7. – 9. klasei darbam ar bēgļiem, patvēruma
meklētājiem, reemigrantiem

MĀCĪBU PROGRAMMU INTEGRĀCIJA

Integrācija var būt tikai daļēja.

Katrā mācību priekšmetā notiek zināšanu integrācija.

Integrēt nevis saturu, bet cilvēkus.

Mācīšanās un dzīves integrācija.

CEĻŠ UZ INDIVIDUALIZĀCIJU

Intelekts un spējas

Apdāvinātība

Mācīšanās stils

Kultūra

Agrākā pieredze un motivācija

PĀRDOMAS PIRMS STUNDAS

1. VAI MĀCĪBU TĒMA IR

SAREŽĢĪTA
PLAŠA
NEZINĀMA
BŪTISKA?

2. KAS SKOLĒNIEM JĀSASNIEDZ STUNDAS BEIGĀS?

3. VAI MĀCĪBU LĪDZEKĻI

ATKLĀJ ŠO TĒMU
VIZUĀLI UN GRAFISKI PALĪDZ
SNIEDZ PIETIEKAMI DAUDZ UZDEVUMU, VAI TIE NAV
VIENVEIDĪGI?

4. VAI MĀCĪBU STUNDĀ BŪS JAUNI JĒDZIENI, TERMINI? KĀ
SKOLĒNI TOS APGŪS, IZPRATĪS, IEGAUMĒS?

PĀRDOMAS PIRMS STUNDAS

5. VAI SKOLĒNI KLAUSĪSIES, LASĪS MĀCĪBU TĒMU? KĀ VIŅI TO DARĪS? KĀDU ATBALSTA MATERIĀLU VIŅI SAŅEMS? KĀ ES NOSKAIDROŠU, VAI SKOLĒNI SAPROT ŠTUNDAS TĒMU?
6. VAI SKOLĒNIEM BŪS IESPĒJA RUNĀT PAR MĀCĪBU VIELU?
7. VAI KĀDAM/KĀDIEM SKOLĒNIEM BŪS NEPIECIEŠAMA PALĪDZĪBA? KĀ ES PALĪDZĒŠU VIŅIEM?
8. KĀDI RESURSI VĒL NEPIECIEŠAMI ?
9. KĀDĀ VEIDĀ SKOLĒNI STRĀDĀS – FRONTĀLI, PĀRĪ, GRUPĀ? KĀPĒC?
10. KĀDS BŪS MĀJASDARBS?